

György Attila

Mohikánok

Arra nézve semmiféle értelmes magyarázat nincs, hogy Mári néni, Kósa Andorné a vasárnapi nagymise után miért is ment be komaasszonyához, ahonnan több mint két óra késéssel, bőven a déli ebéd ideje körül ért haza férjéhez.

Mindenesetre, Mári nénin abban a pillanatban elhatalmasodott a rossz előérzet, mihelyt a portán belépve megpillantotta kedvenc kakasát, a pirosfekete Józsit, amint faroktollak nélkül, páni félelemmel rohan el az istálló irányába.

Mári néni utánament, és megigézett borzalommal figyelte megcsupaszított kakasát – aztán benézett az istállóba is, és megkönnyebülten tapasztalta, arrafele minden rendben van: a tehénnek és a lónak friss széna van téve, víz a cseberben, és a disznó is enni kapott. Andor bá' példásan elvégezte tehát a reggeli bajt – csupán a szegény kakast mocskolták meg valamiféle gézengúz kölykök.

Mári néni fejcsóválva a ház felé vette útját. Belépett a konyhába, aztán hoszú ideig csak állott az ajtóban, földbe gyökerezett lábbal, amíg végül le nem roskadt az ajtó melletti konyhaszékre.

A konyhai tűzhely, a régi, megviselt érckályha előtt ott ült hites ura, Andor, törökülésben, karfafont kézzel. Hajából kackiásan álltak ki a Józsi kakas tollai, még csuklójára kötözve is lógott egy pár, arca pedig piros és fekete színekre festve csillogott a tűz fényében. Derékig meztelenül ült a kályha előtt, s még köszönésre se méltatta feleségét, aki a maga során csak annyit nyögött ki elhaló hangon:

– Andor, az Istenért...

Egy idő után aztán megjött a hangja Mári néninek. Hosszasan szidta Andor bá'-t, kérlelve és fenyegetőzve kapacitálta, keljen fel a fűtő elől, mossa le magáról a festéket, és szedje le a tollakat, amíg meg nem érkezik valaki, hiszen még híre megyen, hogy Kósa Andor megbolondult, s valóban, miféle viselkedés ez, hogy a rendes embert a gutával ütteti meg.

Andor bá' sztoikus nyugalommal viselte a szóáradatot, csupán amikor a hang-erő lépte túl a házban megszokott és megengedett szintet, emelte fel tenyérrel kifelé fordított jobb kezét, amelyet – járását közelebről ismervén – Mári néni mégiscsak tiszteletben tartott. Ott ült, mozdulatlanul, akár valami ottfelejtett törzsfőnök, s csak időnként tett egy-két hasáb fát a tűzre, hogy ébren tartsa a tüzet.

Az öreg napszentületkor, alkonyatra kelt fel. Kiment az udvarra, a körtefa alá vizelt, majd bement az istállóba. Abrakot adott a lónak, megsimogatta fejét, aztán a tehénnek és disznónak is enni adott. A Bodri kutyát elengedte a láncról,

és visszament a konyhába, ahol Mári néni sötét gondokkal terhelten a vacsorát készítette az asztalra.

Andor bá' megfogta a hideg puliszkával, szalonnával, töpörtyűvel, túróval teli tányért, hagymát vett melléje, és kezében a tányérral ismét leült a kályha elé. Zsebéből elővette a csontnyelű bicskát, szó nélkül falatozni kezdett. Jó étvággal, komótosan evett, végül megtörölte a bicskát, bajuszát, s a maradék ételt a tányérron átnyújtotta feleségének:

– Me'. Egyél.

Mári néni sorsába beletörődve evett, aztán bátortalanul próbálkozott:

– Legalább egy kicsi tűzifát, ha vágnál, te Andor...

Az öreg megemelte mutatóujját, helyeslően bólintott. Felkászálódott, és a fészerbe ment. Asót vett elő, a hátsó udvarba ment vele, s a favágó csutak mellett ásni kezdett. Néhány lapát föld után lehajolt, s a gödörből kivette a favágó fejszét. Szép tempósan felhasogatott néhány csutakot, tűzgyújtót aprított mellé, aztán ölbe vette a fát és bevitte a konyhába.

Fát tett a tűzre, majd visszaült a kályha mellé.

Mári néni csendesen könnyezve kifordult a konyhából. A szomszéd házba, Laji komáékhoz vette az irányt. Kopogott, majd belépett az ajtón, s a vacsorázó házaspár kérdő tekintete mellett nekidőlt az ajtófélfának:

– Laji – mondta könnyeivel küszködve –, menjen át Andorhoz, az Isten fizesse meg. Megbolondult szegény, beszéljen vele. Ejsze, valamiféle indiánnak képzelem magát... Vénységire... Menjen, magára hallgat. Szóljon vele...

Az öreg felállt az asztal mellől, megpödörte hosszú fehér bajuszát:

– Indiánnak-e? De azt az úristenit ennek a fehér világnak!

És ment. Először belépett a kamrába. Aztán kijött onnan, elhagyta a házat, átvágott az úton, az udvaron. A kutya hang nélkül kotródott előle. Benyitott a házba, és belépett a konyhába, ahol Andor bá' rezzenéstelen arccal, harci díszekben és tollakkal a fején ült az érckályha előtt a földön.

Laji bá' megállott előtte. Bekecse alól félliteres szilvapálinkát húzott elő, fogával kihúzta a dugót, majd átnyújtotta Andornak:

– Hoztam egy kicsi tüzes vizet, komám.

Aztán leült mellé, elvett a kályhából egy széndarabot, és két hosszú, egyenes vonalat festett vele az arcára, halántéktól az álláig.

Az a bizonyos csecsen zászló

– Hogyan jutottunk idáig?

Kezébe vette a géppisztolyt és végigsimított csövén. Hatvan centiméter hosszú hűvös acél, negyven centiméter a visszacsatolható tus. Harminc töltény a tárban és újabb harminc a fordítva hozzáerősített tartalékban. Szükség esetén másfél másodperc alatt fordítod meg a tárat. És hatvan lövést adhatsz le tizenöt másodperc alatt.

Soha senki nem mérte le.

Elmosolyodott. Aszlanal nézett szembe: sápadt, szakállas arcán veríték fénylett. Valahol hátulról jajgatás hallatszott. Aszlan bólintott, majd lehunyta szemét, és hátát a falnak támasztotta.

Az ablakhoz fordult. Kinn, a négyzet alakú téren, a legázolt virágágyások között páncélozott autók álltak, körülöttük, mögöttük terepruhás katonák kerestek fedezéket.

Az ellenség.

Ismét Aszlanra nézett, aki csőre töltött, majd a fegyvert az ablakkeretre támasztva löni kezdett. Ütemes, otthonosan kattogó zaj töltötte be a helyiséget, bakancsára üres töltényhüvelyek hullottak.

Felkapta fegyverét, és ő is az ablakhoz fordult. A géppisztoly ritmusába más, kinti fegyverek csattogása hasított bele, vakolat és üvegcserepek hullottak rá. Lövés nélkül visszahátrált a fal mögé.

Aszlan hanyatt feküdt, a kezéből kiesett fegyveren. Mögöttük a falon zsinór-egyes, kerek lyukakat ütöttek a lövedékek.

Hét egész hatvankét milliméter nagyságú lyuk tátongott Aszlan homlokán, feketére égett körvonallal. A göndör haj alól bíborvörös vértócsa terjedt a hajdan fényesre csiszolt parkettán.

Egyre nagyobb folt.

A másik ablaknál Muszil, a következőnél Ahmat. Leengedték fegyverüket, és szó nélkül nézték Aszlant.

A vakolat hullott, a golyózápor akár az óraketyegés.

Az átlótt bajtárs feje alatt egyre nagyobb tócsa gyűlt a vérből. Sűrűn, sötéten, vörösen.

Piros.

Az épület megrendült: valamelyik emeletet aknákkal lőtték. Magához szorította fegyverét és újra az ablakhoz állott. Aztán féltérdre ereszkedett, és a géppisztoly csövét az ablakkerethez támasztotta. Aszlanra gondolt, és a kiképzésen mondottakra: fegyver, kéz, ember. A három együtt működik.

Könyökével az ablakkerethez támaszkodott, a géppisztolyt vállához szorította, és célba vette az egyik páncélautó mellett térdelő katonát. Keserű, fémes ízt érzett szájában, legyűrte a feltörő hányingert, aztán lassú mozdulattal kibiztosította a géppisztolyt.

Első a fegyver. Nem reszket. Kettő a kéz. Nem reszket. Három az ember.

Három a magyar igazság.

Irányzék, célzószeg, katona.

Meghúzta a ravaszt. A fegyver visszaütött a vállára, és mintha lassítva látta volna, a páncélautó melletti katona eldőlt, kitárulkozott a következő golyóknak.

Embert öltem, gondolta. Felállt, az ablakkeretet kitöltötte teste. Végignézett a harcocsikkal tele téren, a terepruhás katonákon, majd tovább, a füstölgő város. A hegyeken. És a hegyek fölött gomolygó bársonyos, puha báránnyelű felhőkön.

Fehér.

Az eséstől magához tért. Ruszlan feküdt rajta, az ugrás lendületétől összepréselődve. Az ablakkeretből szilánkok szakadtak ki a pergőtűzben. Ruszlan feltérdelt, üvöltött valamit, aztán állánál fogva megragadta fejét és homlokot csókolta. Fegyverét újra a kezébe nyomta, és visszaállt az ablak mögé.

Valahonnan egy sisak gurult közelébe. Fejére tette, és óvatosan kilesett az ablakon. Térden állva nézett ki a térre, ahonnan tűz alá vették őket, és amely két napja otthonuk volt, börtönük és a szabadság ígérete. A teret nézte, amely valamikor egy sosemvolt ország főtere volt, és többé sosem válik azzá.

Valahol fejük fölött ott lobogott a zászló. Ezért folyt a harc, és ezért harcolt az épületet, az egykori országházat védő harminckét ember. Az elnök meghalt. Az ország elesett, és a világról már jó ideje hogy semmit nem tudtak.

Harmincketten voltak, majd harmincan, huszonkilencen, huszonnyolcan, és mintha soha nem akart volna megszűnni hátuk mögül hullani a vakolat.

– Hogyan jutottunk idáig?

Valami iszonyú erő a falhoz vágta, és süket csend ereszkedett a világra. Vörös, bíbor felhők vonultak szeme előtt, amelybe fehéren hasítottak a fájdalom csíkjai – és csend, néma csend, miközben üveg- és faltörmelék záporozott testére.

Amikor újra felnézett, terepruhás katona állott előtte. Kezében rászegzett karabély, és arcán az otthonos, jólismert kifejezés, az álarc, amely alatt nincs könyörület és nincs kegyelem: a katonák arca, amelyet csak keleten lát az ember.

Megmozdította fejét, és noha nem hallotta, érezte a csigolyák száraz recsenését. Megkönnyebbült, egy önkéntelen mozdulattal megemelte magát, és a falhoz támasztotta hátát.

Vele szemben mozdulatlanul állott a katona és a puskacső.

Arcán nedvességet érzett. Felemelte kezét, és végigsimított szakállán. Sűrű, sötét vért látott kezén, és ajkában érezte a sós ízt.

Szemébe nézett a katonának, majd lassan, nagyon lassan odanyúlt, ahol a derékszíjon a pisztolyának kellett lenni.

Valószínűtlenül éles fájdalom robbant át fején, és miközben végképp elernyedt teste, az ablakon át újra a hegyeket látta, és a hegyeket övező fenyveseket. A fenyőket, amelyek vigasztalóan olyanok, mint otthon.

Zöld.